

STUNDU PLĀNS: PERSONISKA INFORMĀCIJA TIEŠSAISTĒ

1. - 2. klašu skolēniem

Apraksts: Bērni iesaistās dažādās tiešsaistes aktivitātēs jau no ļoti agra vecuma. Tas nav nekas neparasts, ja tiešsaistes vidē tiek pieprasīta personiska informācija, lai izveidotu profilu, reģistrētos dažādās vietnēs, nopirktu dažādas izklaides iespējas tiešsaistē utt. Bērniem bieži rodas problēmas izvērtēt, cik daudz personiskas informācijas var atklāt internetā un kādu informāciju nedrīkst izpaust. Bērniem ir nepieciešams pieaugušo atbalsts brīdī, kad viņi sāk lietot internetu un piekļūst dažādam interneta saturam, lai nodrošinātu, ka personiska informācija netiek izpausta.

Aktivitātes šajā mācību plānā veidotas tā, lai bērniem sniegtu pamata zināšanas par drošību internetā. Mācību plāns paredzēts 1. - 2. klašu skolēniem, bet var tikt pielietots arī darbā ar jaunākiem vai vecākiem bērniem atkarībā no viņu zināšanām un brieduma pakāpes.

Ilgums: Stundu plāns ietver 5 uzdevumus, katram uzdevumam paredzētais laiks ir viena mācību stunda, apmēram 40 minūtes. Atvēlētais laiks šim mācību stundu plānam ir atkarīgs arī no skolēnu zināšanu līmeņa un interneta lietošanas prasmēm.

Mācību stundas mērķi:

- saprast, kas ir personiska informācija;
- saprast, kāpēc ir svarīgi aizsargāt savu personisko informāciju;
- saprast, ka, izpaūzot personisku informāciju, jāievēro atbilstoša piesardzība, un to var atklāt tikai uzticamiem cilvēkiem.

Pēc uzdevumu veikšanas skolēni varēs:

- noteikt un uzskaitīt, kas ir viņu personiskā informācija;
- atpazīt, kāda veida informāciju var izpaust, neuztraucoties par sekām;
- uzskaitīt uzticamus cilvēkus, kuriem var uzticēties un dalīties ar informāciju;
- paskaidrot, kā internets var tikt izmantots, lai sazinātos ar citiem.

Nepieciešamie līdzekļi:

A4 vai A3 papīra lapas, Zīmēšanas piederumi (zīmuļi, flomāsteri, krāsas utt.) un līme; Žurnāli vai jau izgrieztas bildes no žurnāliem; *Kas es esmu* bukleti (skatīt 1.uzdevumu); Darba lapas 1-2 (pielikumā); Kartītes ar nosaukumu *Pieaugušie* un *Informācija* (atrodas pie darba lapām); Laminēšanas iekārta (ja ir pieejama); Divas kastes (skatīt 4.uzdevumu); Interaktīvā tāfele (vai vairāki datori) ar interneta pieslēgumu; Piemēri interneta aktivitātēm, kas piemērotas bērniem šajā vecumā (pēc izvēles - skatīt 5.uzdevumu)

Stundu plānu sagatavojuši *Net-Safe Latvia* Drošāka interneta centra speciālisti izmantojot www.cybersmart.gov.au materiālus. Skolotāji drīkst stundu plānus mainīt, papildināt un pielāgot pēc nepieciešamības.

1. Uzdevums: Kas es esmu - 1.daļa

Jums būs nepieciešams:

- A4 papīrs
- Zīmēšanas piederumi un līme
- Žurnāli vai izgrieztas bildes no žurnāliem

Sāciet nodarbību paskaidrojot, ka šodienas stundā būs jāveido buklets par sevi ar nosaukumu „Kas es esmu”. Katrai bukleta lapai jāsniedz kāda konkrēta informācija par skolēnu (piemēram, „man patīk šokolāde” vai “man ir zilās acis”), bukleta aizpildīšanai bērni var izmantot savus zīmējumus, bildes no žurnāliem vai veidot aprakstus. Izskaidrojiet, ka uzdevuma mērķis ir izveidot tādu bukletu, kas neļautu citiem skolēniem viegli uzminēt, kurš ir konkrētā bukleta autors, tāpēc informācijai, kuru bērni iekļauj bukletos, jābūt vispārīgai un tā nedrīkst būt pārāk specifiska un personiska.

Kā piemēru varat veidot stāstu par sevi, nesniedzot konkrētu informāciju, kā dzimšanas datums, mājas adrese u.tml., pastāstiet par saviem talantiem/ mīļākajām nodarbēm/ hobijiem par to, kas jums patīk/garšo; sniedziet par sevi vispārīgu aprakstu.

Atkarībā no skolēnu spējām bērni bukletu var zīmēt paši vai veidot no grieztiem žurnālu attēliem.

2. Uzdevums. Kas es esmu - 2. daļa

Jums būs nepieciešams:

- *Kas es esmu* bukleti no 1. uzdevuma
- A4 formāta papīrs
- Darba lapa 1: Tabula „Personiska informācija”

Izdaliet klasē skolēniem izveidotos bukletus *Kas es esmu* (no 1. uzdevuma). Blakus katram bukletam nolieciet A4 formāta baltu lapu. Katrs skolēns katru bukletu rūpīgi apskatās un uzraksta uz baltās A4 lapas, kas pēc viņa domām varētu būt bukleta autors.

Kad visi ir uzrakstījuši, savāciet bukletus un aizpildītās A4 papīra lapas. Skolotājam ir jāprezentē bukleti un jāinformē par tā iespējamajiem autoriem (skolēnu versijas no A4 lapas), katru bukletu prezentējot pa vienam. Vai skolēni spēs uzminēt autoru pareizi no bukletā pieejamās informācijas?

Pēc tam uzdodiet bērniem šādus jautājumus:

- Cik viegli bija uzminēt autoru?
- Kāda informācija norādīja uz autoru?
- Kāda informācija neļauj uzminēt autoru?
- Kāda veida bukletā iekļautā informācija ļauj viegli uzminēt autoru?

Izdaliet skolēniem Darba lapu Nr.1. Vienā tabulas pusē skolēni uzskaita lietas un informāciju, kas palīdz noskaidrot bukleta autoru, bet otrā pusē, kas liedz atklāt autoru. Darba lapā bērni var uzskaitīt vēl papildu informāciju, kas netika iekļauta bukletos (piemēram, vārds, uzvārds, tālruna numurs, adrese, skola utt.).

3.Uzdevums. Pieaugušie, kuriem es varu uzticēties

Jums būs nepieciešams:

- *Kas es esmu* bukleti no 1.uzdevuma
- Darba lapa 2: *Pieaugušie, kuriem es varu uzticēties*
- Darba lapa 1: tabula *Personiska informācija* no 2.uzdevuma.

Izmantojot *Kas es esmu* bukletus (no 1. uzdevuma), aiciniet skolēnus padomāt, kā viņi jutās, veidojot bukletu. Vai viņi jutās komfortabli, ka bija jādalās ar klasesbiedriem informācijā par sevi? Kāpēc „jā” vai „nē”? Ja lielākai daļai skolēnu nebija problēmu atklāt šo informāciju, pajautājiet skolēniem, vai ir kāda informācija, kuru viņi negribētu atklāt klasesbiedriem vai arī viņi justos neērti, ja to būtu jāatklāj. Izskaidrojiet skolēniem, ka ir svarīgi zināt, kādiem cilvēkiem un īpaši pieaugušajiem viņi var uzticēties. Pajautājiet skolēniem, kādiem cilvēkiem viņi varētu uzticēt informāciju, kas iekļauta bukletā? Uzrakstiet skolēnu nosauktos cilvēkus uz tāfeles.

Dodiet skolēniem aizpildīt Darba lapu Nr.2 un palaidiet to apkārt klasei, lai citi skolēni ar to var iepazīties. Atkārtoti aplūkojiet tabulu *Personiska informācija* (no 2.uzdevuma). Izskaidrojiet skolēniem, ka informācija, kas atklāj viņu identitāti, var tikt izpausta tikai cilvēkiem, kuriem viņi var uzticēties, vai arī citiem, ja iepriekš saņemta atļauja no uzticama pieaugušā. Paskaidrojiet, ka atklāt informāciju par sevi svešiniekam vai pieaugušajam, kuram skolēns neuzticas, ir bīstami un nedroši, vēl jo vairāk, ja skolēns nav pārliecināts, kāpēc persona vēlas šo informāciju noskaidrot.

4. Uzdevums: Kādu informāciju es varu atklāt?

Jums būs nepieciešams:

- Darba lapa 1: Tabula *Personiska informācija* no 2.uzdevuma
- Kartītes ar nosaukumu *Pieaugušie* un *Informācija* (atrodas pie darba lapām)
- Laminēšanas iekārta (ja tāda ir pieejama)
- Divas kastes

Skolēni vēlreiz aplūko tabulu *Personiska informācija* (no 2. uzdevuma) un papildina to ar savām idejām. Paskaidrojiet skolēniem, ka tagad kopā pārrunāsiet, kāda veida informāciju var atklāt cilvēkiem.

!Kartītes ar nosaukumu *Pieaugušie* un *Informācija* jāsaņem pirms šīs nodarbības. Izdrukājiet, ielaminējiet (ja tas iespējams), izgrieziet kartītes un ievietojiet tās divās atsevišķās kastēs (uzlīmes uz kastēm ir iekļautas darba lapā).Tukšo kartīšu lapa ir paredzēta papildus vārdiem!

Izvēlieties divus skolēnus no klases, viens izvilks karti no *Pieaugušie* kastes, bet otrs no *Informācija* kastes. Skolēni ar izvilktajām lapiņām nostājas klases priekšā.

Pajautājiet klasei, vai informācija, kas norādīta uz kartītes būtu jāatklāj personai, kura minēta uz otras kartītes? (piemēram, vai jūs atklātu savu telefona numuru sava drauga mammai)?

5. Uzdevums. Kas ir internets un kā mēs to izmantojam?

Jums būs nepieciešams:

- A4 papīrs
- Interaktīvā tāfele (vai vairāki datori) ar interneta pieslēgumu (pēc izvēles)
- Piemēri interneta izmantošanas iespējām bērniem šajā vecumā (spēles, krāsošanas, zīmēšanas lapas, video utt. pēc izvēles)
- Darba lapa 1: Tabula *Personiska informācija* no 2.uzdevuma

Aiciniet skolēnus pārrunāt un diskutēt par jautājumu "Kas ir internets?" un pierakstīt atbildes uz papīra/tāfeles. Aiciniet skolēnus dalīties pieredzē, kā viņi lieto internetu (ja viņi to vispār dara). Salīdziniet atbildes, uzrakstot tās tabulas veidā uz tāfeles. Izmantojiet izveidoto tabulu, lai izlemtu, kuri ir populārākie veidi, kā izmantot internetu.

Atkarībā no skolēnu zināšanām, būtu noderīgi kopā ar skolēniem apmeklēt dažas bērniem domātas tīmekļa vietnes vai demonstrēt, kā spēlēt tiešsaistes spēli, kopīgi izpētot vairākas interneta izmantošanas iespējas:

- Informācija par drošību internetā: www.drossinternets.lv
- Bērniem piemērotas spēļu vietnes apkopotas : <http://www.drossinternets.lv/page/10>

Paskaidrojiet, ka internets ir publiski pieejama vispasaules savstarpēji saslēgtu datortīklu sistēma, kas ļauj cilvēkiem dalīties ar informāciju un sazināties vienam ar otru visā pasaulē. Pajautājiet skolēniem, vai viņi ir izmantojuši internetu, lai sazinātos ar draugiem vai ģimeni.

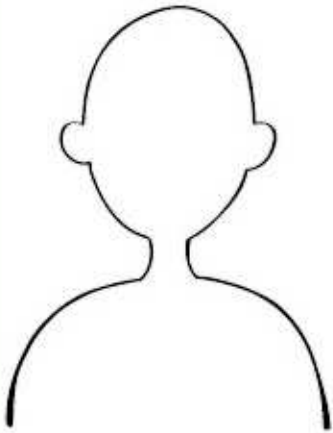
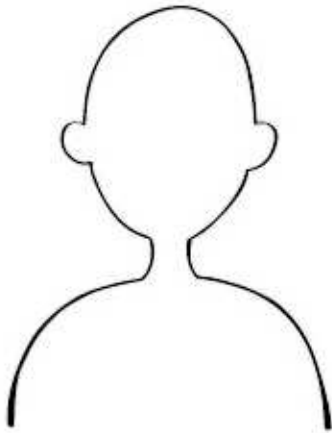
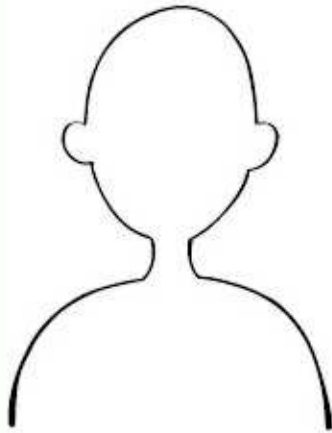
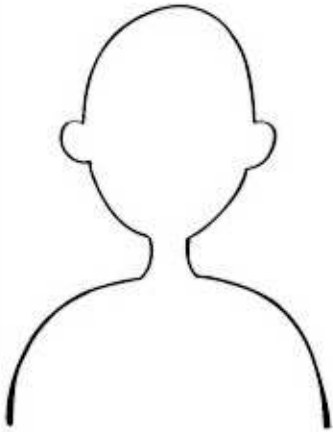
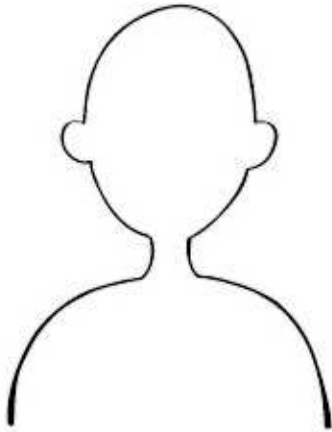
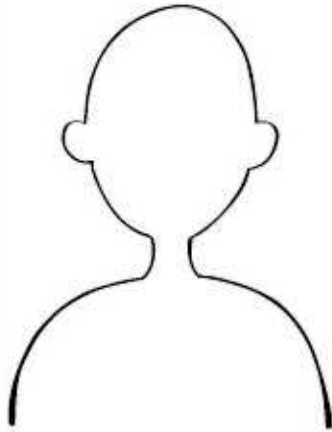
Izskaidrojiet skolēniem, ka bieži cilvēki internetā publicē dažāda veida personisku informāciju, kuru ikviens var redzēt. Pajautājiet skolēniem, kā viņiem šķiet, kāpēc cilvēki tā dara. Pārrunājiet, kam varētu būt pieeja informācijai, kas tiek publicēta internetā vai pārsūtīta pa e-pastu. Atbildes pierakstiet uz tāfeles.

Darba lapa 1. Tabula „Personiska informācija”

Informācija, kas atklāj manu identitāti	Informācija, kas neatklāj manu identitāti

Darba lapa 2. Pieaugušie, kuriem es varu uzticēties

Uzraksti vārdus un uzzīmē sejas pieaugušajiem, kuriem tu vari uzticēties.

 _____	 _____	 _____
 _____	 _____	 _____

PIEAUGUŠIE	
SKOLOTĀJS	DIREKTORS
MAMMA	TĒTIS
BRĀLIS/MĀSA	PĀRDEVĒJA
SĒTNIECE	POLICISTS
AUTOBUSA ŠOFERIS	KAIMIŅŠ
PASTNIEKS	ĀRSTS

INFORMĀCIJA	
VĀRDS, UZVĀRDS	ADRESE
TELEFONA NUMURS	DZIMŠANAS DATUMS
APAVU IZMĒRS	MĪĻĀKAIS ĒDIENS
MĀJDZĪVNIEKA VĀRDS	ACU KRĀSA
VECUMS	SKOLA
PULCIŅA NOSAUKUMS	MĪĻĀKĀ FILMA

INFORMĀCIJA

INFORMĀCIJA	